

Сучасні напрями розвитку суспільства

Колективна монографія

УДК 009:3(082)
С91

С91 **Сучасні напрями розвитку суспільства:** кол. моногр. – Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2022. – 205 с.

ISBN 978-617-7886-36-4

Рецензенти

Штулер Ірина Юрїївна,
*доктор економічних наук, професор,
перший проректор ВНЗ «Національна академія управління»*

Погорїла Світлана Григорїївна,
*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри славїстичної філологїї,
педагогіки і методики викладання
Білоцерківського національного аграрного університету*

Харченко Артем Вікторович,
*кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри українознавства, культурологїї та історїї науки
Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»*

*Рекомендовано до друку редакційною колегією збірника наукових праць
«Соціально-гуманітарний вісник» (протокол № 4-мн від 30.05.2022)*

У монографії висвітлюються актуальні питання сучасних напрямів розвитку суспільства. Досліджуються проблеми розвитку педагогіки, соціології, філософії, психології, соціальних комунікацій, спорту, фізичної культури, туризму, мистецтвознавства, культурології, філології, історії, економіки, управління, права. Монографія буде корисною науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також широкому колу осіб, які цікавляться сучасними напрямками розвитку суспільства.

ISBN 978-617-7886-36-4

© СГ НТМ «Новий курс», 2022
© Автори, 2022

Розділ перший.**Педагогіка, соціологія, філософія, психологія,
соціальні комунікації**

1.1.	Модернізація організаційних форм навчання у ЗВО в умовах парадигмальних змін: теоретичні основи	...	6
1.2.	Psychological principles of ethics as a result of oversaturation of barbarism in human relations	...	13
1.3.	The study that was killed:phantom reflections on moral capitalin modern poetry in ukrainian and russian	...	17
1.4.	Семантичні аспекти поняття «толерантність»	...	22
1.5.	Фактори ефективності стратегії цілісного використання інструментів онлайн комунікації для побудови персонального бренду HR директора компанії	...	30
1.6.	Естетизація війни: неолібералізм, нарцисизм, діджиталізація	...	39
1.7.	Формування цифрової компетентності майбутніх інженерів під час розв'язування фізичних задач	...	50
1.8.	Концепції «навчання впродовж життя» та «безперервне навчання» в системі навчання дорослих	...	56
1.9.	Formation of a knowledge system about the geographical shell in the process of studying the course «General earth science»	...	61
1.10.	Formation of pedagogical skills of future teachers of geography on ecological education in the conditions of secondary school	...	66
1.11.	The value of the course «Geology with educational practice» in the environmental education of future teachers of geography	...	72
1.12.	Викладання дисципліни «Етика ділового спілкування» як засіб формування комунікативних компетентностей у студентів технічних ЗВО у міжкультурному середовищі	...	77

Розділ другий.**Мистецтвознавство, культурологія, філологія,
історія**

2.1.	Небо як осягнена далечінь у поезії Марії Тіллó «Поринути у втішну прохолоду!»	...	82
2.2.	Особливості художньої виразності у відтворенні реалій епохи в романі Галини Тарасюк «Блудниця вавилонська»	...	86
2.3.	До питання виникнення й ранньої історії Ужгорода	...	92
2.4.	Кількісні та конотаційні характеристики німецькомовних фразеологізмів з гастрономічним компонентом	...	99
2.5.	Категорії «символ» та «світло» в структурі середньовічної естетики	...	103
2.6.	До питання використання перекладу при навчанні української мови як іноземної на початковому етапі	...	113

Розділ третій.**Економіка, юриспруденція, політика,
публічне адміністрування**

3.1.	Legal regulation and international cooperation between the EU and Ukraine	...	118
3.2.	Інвестиційні засади забезпечення розвитку економіки України	...	127
3.3.	Політико-правова роль європейського парламенту в процесі застосування ст. 50 Договору про Європейський Союз	...	135
3.4.	Щодо внутрішнього контролю майна комунальної власності територіальних громад	...	142
3.5.	Сутність, структура та стратегічні аспекти забезпечення економічної безпеки підприємства	...	149
3.6.	П'ять глобальних проблем економіки	...	156

	Стор.
3.7. Економічна необхідність та розвиток особистого страхування в Україні	... 160
3.8. Ціннісний підхід у системі функціонування ринку інформаційних технологій	... 170
3.9. Особливості інноваційної політики в агробізнесі України	... 179
3.10. Роль людського капіталу в розвитку міжнародного бізнесу	... 184
3.11. Біоекономіка: необхідність розвитку концепції замкнутого циклу	... 189
3.12. Особливості застосування порівняльного методу в політологічних дослідженнях	... 200

Sources

1. Багров М. В., Боков В. О., Черваньов І. Г. Землезнавство: Підручник. – К.: Либідь, 2000. – 464 с.
2. Донченко Л. М., Зав'ялова Т. В., Іванова В. М., Непша О. В. Формування екологічних знань і вмінь майбутніх вчителів географії під час вивчення курсу «Загальне землезнавство». Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. пр. – 2019. – Вип. 63. – Т. 2. – С. 59-64.
3. Іванова В. М. Екологічне виховання студентів при вивченні курсу «Загальне землезнавство». Соціальні та екологічні технології: актуальні проблеми теорії і практики : матеріали XII Міжнародної Інтернет-конференції (Мелітополь, 21-23 січня, 2020 року) / за заг. ред. В. І. Лисенка, Н. М. Сурядної. – Мелітополь: ТОВ «Колор Принт», 2020. – С. 138-139.
4. Іванова В. М., Тамбовцев Г. В. Формування екологічної культури майбутніх учителів географії в процесі вивчення дисциплін фізико-географічного циклу. Актуальные научные исследования в современном мире. – Переяслав-Хмельницький, 2019. – Вип. 11(55), ч. 6. – С. 91-96.
5. Мельничук М. М., Білецький Ю. В. Робочий зошит для вивчення номенклатури з курсу «Загальне землезнавство» для студентів географічного факультету. – Луцьк: Відділ оперативної поліграфії при ІОЦ Волинського АПК, 2014. – 47 с.
6. Непша О. Роль і місце курсу «Загальне землезнавство» в системі підготовки майбутнього вчителя географії. Збірник тез II Міжнародної науково-практичної інтернетконференції «II Шкловські читання «Проблеми сучасних природничо-математичних наук та методик їх викладання». – Глухів, 2020. – С. 122.
7. Sazhniev M. L., Nepsha O. V., Zavyalova T. V., Ivanova V. M. Pedagogical features of the formation of cartographic competence of future teachers of geography when studying at a university. Moderní aspektuvědy: X. Dílmezínárodní kolektivní monografie / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. – Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2021. – P. 300-308.

Olga Levada

Candidate of Geographical Sciences, Associate Professor
Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University

Valentyna Ivanova

Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University

Oleksandr Nepsha

Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University

1.10. Formation of pedagogical skills of future teachers of geography on ecological education in the conditions of secondary school

At the heart of any civilization is education – the transmission to future generations of experience and knowledge, cultural and moral values. In the current conditions of severe environmental crisis, only overcoming which can ensure the preservation of humanity on the planet, the basis of moral education and human education is, above all, the development of principles of human relations and nature [10, p. 128].

Ecological upbringing and education is an essential condition for the general and ecological development of the individual. «Education is a strategic basis for the development of the individual, society, nation and state, the key to the future, the largest and most human sphere of

society, its political, socio-economic, cultural and scientific organization,» - said in the National Doctrine of Education [14].

Due to this issue of environmental education and upbringing of students, as well as the training of future teachers to organize environmental education and upbringing, are of great importance. The question of human survival depends on the level of ecological education, ecological culture, whether a person will be able to stay on our planet or he will face degradation with subsequent mutation [2, p. 223; 9, p. 36].

The main responsibility for the formation of the ecological culture of the younger generation lies with the school. One of the most important tasks of a modern school is to increase students' ecological knowledge, equip them with skills of competent use of natural resources, education of high ecological culture of behavior [4, p. 72].

Teachers are entrusted with the social function of educating such a generation, which should ensure the safe existence of man on Earth. The teacher has a serious task, all means and ways to cultivate a responsible attitude of students to the natural environment. However, this is possible only if the teacher himself is competent in environmental education and upbringing, as well as has the knowledge and skills to work with students. Today, many graduates of the pedagogical institution of higher education are dominated by a consumer approach to nature, a low level of perception of environmental problems; the need for practical participation in real work to improve the environment is not developed. In this regard, there is a need for environmental education of students of pedagogical institutions of higher education [2, p. 223].

Ecological education – the formation of a person's conscious perception of the environment, the belief in the need for care for nature, the rational use of its resources, understanding the importance of increasing natural resources [3, p. 59].

The urgency of this problem is due to the fact that today there is a lack of specialists who competently work on environmental education of schoolchildren, many of them do not have pedagogical skills that allow them to work effectively and productively in this field.

In these conditions, the role of pedagogical universities is growing. Serious preparation of students of pedagogical institutions of higher education for activities in the field of environmental education

and upbringing involves equipping them with a system of knowledge and skills:

- knowledge of nature as a single, holistic system, living environment and source of human existence; basic natural processes that ensure the integrity of nature;
- undesirable changes in the environment and their causes;
- the main contradictions between society and nature at the present stage;
- main ways of nature protection;
- international environmental issues;
- ability to recognize and describe natural objects and phenomena;
- identify natural relationships;
- assess human impact on the environment and predict its consequences;
- treat nature responsibly;
- make decisions on improving the natural environment;
- perform special measures for nature protection;
- follow the rules of conduct in personal communication with nature;
- to promote the ideas of nature protection in all types of social and labor activities.

Great role in the training of future teachers of geography courses in natural sciences «Geology with educational practice», «General geography with educational practice», «Geography of soils with the basics of soil science», «Physical geography of continents and oceans» in which students learn about various forms of methods and means of environmental education at school [1, p. 13; 5, p. 108; 2, p. 50]. No less important role in the formation of pedagogical skills of future teachers of geography is played by industrial (pedagogical) practice in secondary schools. Students have a real opportunity to apply pedagogical skills formed in the classroom, in conducting independent lessons, extracurricular activities.

The success of the work of future teachers of geography in the field of environmental education also depends on the students' mastery of the theory in all areas of pedagogy and psychology, geography and biology, ecology and chemistry, etc [7, p. 136; 9, p. 96].

In this regard, there is a contradiction between the need to train students of pedagogical universities, able to methodically competently

carry out environmental education and upbringing among students, and insufficient development of this problem, in particular, the formation of pedagogical skills of future teachers of geography in environmental education.

The process of forming the pedagogical skills of future teachers of geography in environmental education at school will be more successful if:

- the task of forming pedagogical skills will be considered by teachers of pedagogical institutions of higher education as an important component of environmental education and upbringing;

- the principle of unity of ecologically-oriented theoretical and practical activity of students of pedagogical institution of higher education will be realized:

- methods and forms of mastering by students of theoretical knowledge, professional and pedagogical skills and methodical skills that ensure their readiness for environmental education at school will be developed;

- future teachers will be methodically provided with skills of studying and assessing the state of the environment, making the right decisions to improve it, the ability to anticipate the possible consequences of negative impacts on nature;

- students will be required to use environmental knowledge, pedagogical skills in environmental education of students in the process of their production (pedagogical) practice;

- students will be involved in research activities related to environmental education of students;

- students will be involved in practical activities to solve environmental problems of local importance.

Technologies for the formation of ecological and pedagogical skills of future teachers of geography have been developed in the scientific and pedagogical literature:

- pedagogical design (planning) of work on ecological education of students;

- selection of ecological potential of the researched subject;

- environmental education of students at the stages of preparing students for conducting and analyzing lessons in geography;

- realization of the pedagogical skills of students on ecological education of pupils formed at classroom lessons in the period of industrial (pedagogical) practice.

Analysis of scientific and pedagogical literature and personal experience shows that the problem of training professionals who are able to competently carry out environmental education of students, is acute for higher education institutions in our country. To date, there is insufficient development of the problem of forming pedagogical skills of future teachers of environmental education.

The results of the research allowed us to draw the following conclusions:

1. Analysis of the state of environmental education in the practice of secondary schools allows us to note that in solving this problem has accumulated some experience. However, in many schools the process of environmental education is carried out at a low level, and this is primarily due to insufficient development of issues of teacher training for the implementation of environmental education of students.

2. Pedagogical universities face serious tasks of professional preparation of students for work in the field of ecological education of schoolchildren. They are solved.

- during the training of future teachers to identify the ecological potential of the subjects of the natural cycle and use it for environmental education [7, p. 136-138];

- in the development of methods of environmental education and upbringing of students in the educational process;

- in teaching future teachers the techniques of using pedagogical skills in conducting extracurricular activities for environmental education of students [6, p. 24; 13, p. 208];

- in the development of technologies for the formation of pedagogical skills of students in environmental education at school.

3. Ensuring high training of students in environmental education at school is possible only if future teachers are aware of the importance of disciplines of the natural science cycle to work in this field. This is possible with the active involvement of students in environmental activities.

4. Industrial (pedagogical) practice and the subject of teaching methods play an important role in preparing students for the implementation of environmental education at school. It is in them that much attention is paid to the methodological preparation of students for work at school. They allow future teachers to really assess their

capabilities in the field of environmental education and upbringing, to identify gaps in methodological training [11, p. 113-117].

5. For the formation of pedagogical preparation of students for the implementation of environmental education at school requires active study and use in practice of the developed technologies for the formation of pedagogical skills, practical recommendations on the methods of environmental education.

Sources

1. Зав'ялова Т. В., Непша О. В. Екологічне виховання при вивченні дисципліни «Географія ґрунтів з основами ґрунтознавства». Гуманітарний простір науки: досвід та перспективи: зб. Матеріалів VI Міжнарод. наук. практ. інтернет-коф., 25 жовтня 2016 р. – Переяслав-Хмельницький, 2016. – Вип. 6. – С. 13-15.
2. Іванова В., Сугоняк Я. Шляхи формування екологічного світогляду та екологічної культури майбутніх вчителів географії. Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Інтердисциплінарні виміри / редактори-упорядники: Я Гжесяк, І Зимомря, В. Ільницький. – Конін – Ужгород – Херсон – Кривий Ріг: Посвіт, 2019. – С. 223-225.
3. Іванова В., Ксяянєнко О. Екологічна освіта та природоохоронна робота навчальних закладів держави. Еврика. – 2015. – № 2. – С. 59-61.
4. Мацюра О. В., Солоненко А. М. Екологічна стежка як активний засіб формування принципів екологічного гуманізму. Постметодика. – 2005. – № 4-5. – С. 72-75.
5. Непша О. В. Роль комплексної польової практики з фізичної географії у формуванні в студентів навичок і вмінь екологічної освіти у їх подальшій професійній діяльності. Екологія: наука, освіта, природоохоронна діяльність: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – К.: Науковий світ, 2007. – С. 108.
6. Непша О. В., Чорнобай В. В. З досвіду проведення еколого-освітніх акцій на факультативі з екології на об'єктах природно-заповідного фонду Рівненського району. Гуманітарний простір науки: досвід та перспективи: зб. Матеріалів V Міжнарод. наук. практ. інтернет-коф., 20 вересня 2016 р. – Переяслав-Хмельницький, 2016. – Вип. 5. – С. 24-29.
7. Прохорова Л. А., Зав'ялова Т. В., Непша О. В. Екологічна освіта в міжпредметних зв'язках географії і біології. Екологічна стратегія майбутнього: досвід і новації: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (30-31 березня 2017 р., Умань). – Умань: Видавець «Сочинський М. М.», 2017. – С. 136-138.
8. Прохорова Л. А., Зав'ялова Т. В., Непша О. В. Екологічна освіта та виховання молоді як основа екологічної культури суспільства. Дискурс в умовах мінливості соціокультурного просторі. – Мелітополь: Видавництво МДПУ імені Богдана Хмельницького, 2018. – С. 143-146.
9. Прохорова Л. А., Зав'ялова Т. В., Непша О. В. Готовність майбутніх вчителів географії до екологічного виховання учнівської молоді у сучасній загальноосвітній школі. Екологія – філософія існування людства: зб. наук. Праць. – Мелітополь: ТОВ «Колор Принт», 2018. – С. 96-100.
10. Прохорова Л. А. Етичний аспект формування екологічної свідомості. Соціальні та екологічні технології: актуальні проблеми теорії і практики : матеріали XI Міжнародної Інтернет-конференції (Мелітополь, 22-24 січня, 2019 року). – Мелітополь: ТОВ «Колор Принт», 2019. – С. 128-130.
11. Прохорова Л. А., Зав'ялова Т. В., Зав'ялова Т. В. Розвиток професійних умінь майбутніх вчителів географії в процесі проходження виробничої (педагогічної) практики. Інноваційна педагогіка. – Вип. 9. – Т.2. – 2019. – С. 113-117.
12. Стецишин М. М., Непша О. В. Екологічна освіта студентів при вивченні курсу «Фізична географія материків і океанів». Сучасні проблеми розвитку географічної науки і освіти в Україні. Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції. м. Київ, 17-18 травня 2012 р. – К.: Обрії, 2012. – С. 50-51.
13. Тамбовцев Г., Іванова В., Сапун Т. Роль і значення екскурсій у природу в екологічному вихованні школярів. Формування стратегій міжкультурної комунікації особистості учня в онтогенезі: від методики до методології: тези Міжнар. наук.-практ. конф. (13-14 вересня 2018 р.). – Мелітополь: ФОП Однорог Т.В, 2018. – С. 208-210.
14. Указ Президента України «Про Національну доктрину розвитку освіти» №347/2022 від 17.04.2002 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>.